

Det inden papirtekniske kredse (ogsaa i Norge) velkjendte forfattermerke »Mzg« har senere i vedkommende Stockholmsblad paa en sakkyndig maate imøtegaat hvad bladet hadde skrevet om torvpap og torvpapir. Angaaende torvspriten bemerker han, at det fra lang tid tilbake har været kjendt, at tilvirkning av torvsprit — »ikke kan lønne sig uten ved anvendelse av tryllekunstner«.

LITERATUR.

OM TORVSTRØ OG TORVSTRØLAG i de forskjellige amter, samt bruken av andre strømidler, gjødselblandinger og jordforbedringsmidler i Norge 1908. Beretning fra *amtsagronomerne*. Utgit av *Det Kgl. Selskap for Norges Vels Forbundsutvalg*. Kristiania 1909. 119 sider 8vo med 19 illustrationer og karter. I kommission hos Grøndahl & Søn, Kristiania.

Allerede før Det Norske Myrselskap begyndte sin virksomhet var der som bekjendt utrettet ikke saa lite arbeide av amtsagronomerne paa Østlandet for at faa istand torvstrølag og derved skaffe gaardbrukerne *billig torvstrø*. Men dette var litet kjendt utenfor de distrikter, hvor torvstrølagene var kommet istand. Da Det Norske Myrselskaps første formaal er at »spredde kundskap« om myrsaken, opfordret selskapet amtsagronomen i Buskeruds amt, ingeniør *Knut Monrad*, at skrive en kortfattet beretning om torvstrølagene paa Østlandet, og hvordan disse blev anlagt m m. Sammen med nogen oplysninger om torvstrø av en av utlandets første fagmænd og ledsaget av oplysende illustrationer blev denne beretning indtat i »*meddelelse*« nr. 3 for 1904, som blev trykt i 4000 eksemplarer og spredt over hele Norges land.

I Trøndelagen hadde landbruksingeniør *Arentz* og daværende landbruksingeniørassistent *Bjanes* utført et lignende arbeide som amtsagronomerne paa Østlandet, og efter anmodning av Trøndelagens Myrselskap utarbeidet Bjanes sin brochure: »*Om Torvstrø*«, som væsentlig omhandlede erfaringer fra torvstrøanleggene i Trøndelagen, og derfor supplerte ovennævnte beretning fra amtsagronom Monrad. Denne brochure blev utgit av Trøndelagens Myrselskap i aaret 1905 og blev saavidt bekjendt ogsaa trykt i 4000 eksemplarer, som nu er spredt over det hele land.

Utgivelsen av disse skrifter har vistnok bidrat ikke saa litt til at øke antallet av torvstrølag rundt om i de forskjellige amter. I henhold til den av Myrselskapet utarbeidede statistik var der i aaret 1903 omkring 60 torvstrølag i hele landet, — de større torvstrøfabrikker ikke medregnet. I aaret 1905 var antallet av torvstrølag vokset til 167 og nu i aaret 1909 er der idethele 220 torvstrølag, foruten omkring 50 private anlæg, hvorav de fleste er større torvstrøfabrikker.

Men der er endnu meget at utrette før behovet for *billig torvstrø* kan bli helt tilfredsstillt.

De beretninger fra amtsagronomer i samtlige amter, som under ovenstaaende titel er samlet og utgit av Det Kgl. Selskap for Norges Vels Jordbundsutvalg, vil utvilsomt bidra meget hertil.

Her faar man et indblik i, hvordan man under de forskjellige forholdene rundt om i landet har indrettet sig med hensyn til *gjødselbehandling*, og forsaavidt burde snarere dette været bokens titel. I flere amter er anvendelse av torvstrø endnu ukjent, eller ialfald meget indskrænket, men de fleste amtsagronomer fremholder ønskeligheten av, at anvendelse av torvstrø i fjøs og stald maa bli mere almindelig.

For hvert amt er der utarbeidet fortegnelse over torvstrølagene, ledsaget av oversigtskarter, som angir beliggenheten, i likhet med det kart over Smaalenenes amt, som amtsagronom *Johs. Iversen* efter anmodning av Det Norske Myrselskap utarbeidet for utstillingen i Kristiania 1907 og hvorom vi uttalte i »meddelelse« nr. 3 for 1907, at lignende karter burde utarbeides ogsaa for de øvrige amter.

Først i rækken kommer Smaalenenes amt med 47 torvstrølag. Dernæst har Akershus amt 46, Buskeruds amt 27 og Nordre Trondhjems amt 23. For Hedemarkens amt mangler beretning fra Østerdalen, men hvis torvstrølagene der medregnes, blir antallet av torvstrølag i amtet 20. Derefter kommer Jarlsberg og Larviks amt 18, Bratsbergs amt 13, Kristians amt 10 og Søndre Trondhjems amt 5. De øvrige amter har mindre antal og i Nedenæs, Stavanger, Nordre Bergenhus, Tromsø og Finmarkens amter forefindes ingen egentlige torvstrølag, men derimot enkelte private anlæg.

Alle, som interesserer sig for torvstrø og rationel gjødselbehandling bør anskaffe denne bok, der sælges i bokladerne for en pris av 1 kr.

Vi skal muligens senere avtrykke i utdrag enkelte avsnit av beretningerne.

EN UNDERSJØISK TORVMYR VED NORDHASSEL PAA LISTER av *Jens Holmboe* i »*Naturen*« nr. 7—8 1909.

Torvmyren viser sig at ligge 3 m. under havflaten utenfor Lister og følger beskrivelse av samme.

NYARE RÖN INOM MOSSKULTUREN av direktör *dr. Hj. von Feilitzen*. 20 sider 8vo. Stockholm 1909.

SVENSKA MOSSKULTURFÖRENINGENS FÄLTFRÖRSÖK I OLIKA LÄN ÅR 1908. Av *A. Bauman* og *Hj. von Feilitzen*. Særtryk av »Svenska Mosskulturforeningens Tidskrift«, 3. hefte 1909. 26 sider 8vo.

XJAHRESBERICHT DER MOORKULTURSTATION IN SEBASTIANSBERG. Av direktör *H. Schreiber*, Staab 1909. 108 sider 4vo med 10 plancher og 13 illustrationer i teksten.

Forfatteren, som er Det Østerrikske Myrselskaps forsøksleder, foretok sommeren 1908 en studiereise i Skandinavien for særlig at undersøke myrenes dannelse, og har nu i aarsberetningen sammenstillet sine iagttagelser desangaaende fra reiser i forskjellige av Europas lande. Av særlig interesse er en tabel, visende de klimatiske og meteorologiske forholde ved Europas myrforsøksstationer. Heri er indbefattet Det Norske Myrselskaps forsøksstation paa Mæresmyren og Tromsø Stifts Landbrukskoles forsøksfelt paa Bodinmyren. Blandt billederne er et fra Lerudmyren.

NORGES BINÆRINGER, utgit av binæringernes arbeidskomité. Kristiania 1909. 142 sider 8vo med 46 illustrationer.

Omhandler bier og birøkt, husflid, fjærfæavl, kaninavl, havebruk, vore nyttevekster og arbeidet mot emigrationen. Pris 30 øre.

VARMT VAND VED GAS, utgit av Kristiania Gasverk 1909. 32 sider med 35 illustrationer. Utlees gratis.

NATURSKYDD av lektor *Karl Starbäck*. Utgit av Skogvårdsföreningen, Stockholm 1909. 32 sider 8vo med 16 illustrationer. Pris 30 øre.

KATALOG OVER BØKER SKIKKET FOR FOLKEBOKSAMLINGER, utgit av Kirkedepartementet 1909. 128 sider tekst og 19 sider register. Indeholder ogsaa fortegnelse over bøker om torvbruk.

NYE MEDLEMMER

Livsvarige:

Gaardbruker Harald Holte, Aadalen.
 Trælasthandler J. C. Ihle, Bjørkelangen.
 Grosserer C. Jakhelln, Brogt. 7, Kristiania.
 Gaardbruker Olav Mykleby, Deset.

Aarsbetalende:

Gaardbruker John Eliassen Aa, Lavangen.
 Gaardbruker Hans Aamodt, Nakkerud.
 Gaardbruker Ragnv. Benum, Beitstaden.
 Gaardbruker Gudbr. Berge, Flesberg.
 O.r.sakfører H. T. Eig, Aasnes, Solør.
 Gaardbruker Aanen A. Eppeland, Dølemo, Aamli.